

עין משפט
גד מצוה

ב א מיי פֿון מהל' ציטורס
הל' יב:

בא ב מיי שס ופֿי"א מהל'
אבות הטומאות הלכה טו:

בב ג מיי פֿון מהל' ציטורס
הל' יב ופט"ז
מהל' טומאת אוילן
הל' ט:
בג ד מיי פֿון מה' שבת הלכה א סמג
לאין סה [טור אריס ס' שצ"ן]:

תורה אור השלם
1. אָן יָשׁוּר מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת הַשְּׂדֵיחַ הָהוּא לֵיָי וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אֲשֶׁרֶה לָנוּ בִּי גָאָה גָאָה סוֹס וְרִכְבּוֹ רָמָה קִבִּים: שְׂמוֹת טו א
2. מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּנְקִיס יִסְדֹּת עוֹ לְמַעַן צוֹרְדִּיר לְהִשְׁבִּית אוֹיֵב וּמוֹנָקִים: תהלים ח ג

תוספות שאגין
וּלֵינִי דֹאמְרִי פֿי"ק גדרה אשׁה וְהִיא טְבוּלוֹת יוֹם לִשָּׁה אֵת הַעִיסָה וְקִרְבָּה הַכִּנְסָה חֲלָתָה וּמִנִּיחָתָה בְּכַפִּיתָה אוֹ בִּנְחוּתָא [ומקפת] וְקִרְאָה לֵה שֵׁם אֱלֹמָא מִשְׁמַע דְּבַעֲיָ מִן הַמּוֹקֶף מִשֵּׁי (וואומר ר"י

דשאני התם הילכך תקנו בכפיתא או באנחותא שאם לכן תקנו אומר שתקרא לה שם להבחין שהיא טבולת יום ודכוותיה קאמר בהניזוקין שתקנו בכפיתא ובאנחותא (ל משרי הירוביא) וא"ת הטמא העיסה טמאא אותו כביצה שבבתיא ומאי אהני קריאת השם ואומר הרי אלתן שפמרי חחלה מן העיסה ומקיפו לצד העיסה הטהורה והשתת הוי ליה רביעי דתרומי א"ר שאוחז בידו תחלה אמצעית. אידי ואידי בעיסה ראשונה ה"ג רשיי. וקאי אעיסה הטמאה ראשונה [ואע"ג דמיטמאה אמצעית מחמת ראשונה] והואי לה שניה לא [והדרא] ועבדא לה לחלה עד שלא קרא שם שלישי וא"ת גורסי אידי ואידי בעיסה שניה וקאי (אביצה) [אאמצעית] ואפחות מכביצה. א) ובר' יונתן דגרי' ראשונה מאי לאו בהא קמיפלגי פ"ה ר' אליעזר ורבנן דר' אליעזר דשרי סבר אין שני עושה ג' בחולין ורבנן סברי [שני] עושה שלישי בחולין. ואיטמי לה לחלה לפני קריאת השם ואע"ג דחולין הוא ואשתכח דשרי לחת חלה טמאה בחוקת טהורה. ותנא דמתני' דאמר לר' אליעזר פחות מכביצה לאו משום דאית ליה ב' עושה ג' אלא משום דכמה דאפשר למעוטי טומאה דאמצעי' ממעטי' דאסור לגרום טומאה לחולין אלא משום תקנת תרומה הוא דשרי' והא אפשר בהכי אי"נ משום דילמא לא מידורה שאלא נגע חל' באמצעית [וזן] לאחר קריאת שם וחכמים אסרי' דלמא אתי למעבד [כביצה] ומטמא דאמצעי' והדרא ומטמא לחלה כליה". מר סבר מותר לגרום טומאה לחולין פ"ה היינו דר' אליעזר סבר דמותר לגרום טומאה לאמצעית כדי לתקן חלה

בטהרה ותנא דמתני' ותנא דבריי' אליבא דר' אליעזר נמי בהא פליגי דתנא דמתני' סבר דמותר לגרום לגרום ולא שגא שיעורא רבה ולא שגא שיעורא זוטא דאפי' לכביצה נמי מותר לגרום. אי"נ תנא דמתני' סבר דלמא נגע חלה לאמצעי' אחר קריאת שם ותנא ברא לא חייש כליה". ומר סבר תחומין דרבנן דאמר בירי' דאפי' מאן דאית ליה דתחום אלים לא הוי אלא מדרבנן מ"מ תחום דג' פריסאות הוי דאורייתא. **בתני'** שאין ת"ל לאמר פ"ה דלא הוי כמו ולא לאמר שבתורה הדהם השכינה מדברת עם משה דיבורו וחורר הוא ואמרו לישראל אבל כאן אין שייך לאמר כן גב' מפני עוללים ויונקים עולל גדול מיונק כדכתיב מעולל

ל:

מר סבר תחומין דאורייתא ומר **סבר תחומין דרבנן**.
מימהדהכא משמע דאי הוה משמעתי קרא דאלפים אמה צלויס דהוה סבר דתחומין דרבנן אלא טעמא משום דמשמעתי בשבת והא יליף לתחומין צפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף נא.).
מניסה וכו' א"כ אפי' הוה משמעתי בשדות וכרמים הוי מצי למילף דהו ג"ש דמקום דכתיב גבי שבת היינו אלפים דהא פריך התם ויילף מקיר העיר וחוצה אע"ג דההוא קרא משמעתי לצדרי הכל צלויס ובספ"ק דעירובין (דף פ:) משמע מאן דסבר דתחומין דאורייתא נפקא לן מאל ילא איש ממקומו: **רבי** נחמיה אומר כסופר הפורס על שמע בבית הכנסת.
בטוספתא (פ"ו) ר' נחמיה אומר כגני אדם שקורין את שמע שנאמר ויאמרו לאמר מלמד שהיה משה פותח תחילה וישראל עונין אחריו וגומרין משה אמר אז יסיר משה וישראל אומרים אסירה לה' משה אמר עזי וחמתי יה וישראל אומרים זה אלי ואנוהו משה אמר ה' איש מלחמה וישראל אומרים ה' שמו:

רבי מאיר אומר **מנין שאפי' עוברין שבמעיי אמן**.
לומר דרבי יוסי הגלילי ורבי מאיר פליגי דרבי יוסי אית ליה דוקא עוללים ויונקים ולא עוצרים אלא מקרא דמפי עוללים ויונקים נפקא ליה דמינוק שמע דד מפיו דמשמע יונקים צשעה שהוא יונק ולכן אינצטרין קרא דמפי עוללים דאי לאו הכי כיון דנפקא לן מקרא (ט ממקור ישראל במקהלות צרכו אלקים אפילו עוצרים לא הוה צריך לממיר מו עוללים ויונקים דצפ' שלשה שאכלו (צרכות דף מט:) תנינן צעשרה אומרים נצרך אלהינו וכו' רבי יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל מצרכין שנאמר במקהלות צרכו אלקים א"ר עקיבא מה מנינו צבית הכנסת אחד מרובין ואחד מועטין אומר צרכו את ה' וקדיק עליה בגמ' (שם דף ג.) ורבי עקיבא האי קרא דר"י הגלילי מאי עביד ליה מצעי ליה לכדרי מאיר וכו' ואידך

הים נתנו עיניהם לומר שירה וכיצד אמרו שירה עולל מוטל על ברכי אמו ותינוק יונק משדי אמו כיון שראו את השכינה עולל הגביה צוארו ותינוק שמט דד מפיו ואמרו זה אלי ואנוהו שנאמר מפי עוללים ויונקים יסדת עוז היה רבי מאיר אומר מנין ייי שאפי' עוברים שבמעיי אמן אמרו שירה שנאמר

כשם שהמים פרק חמישי סוטה

להקיף החלה אלא העיסה קודם שתקרא לה שם. והכי מקיפה לה נותנת צעריה ללד אחד ^(א) ונותנת מן העיסה הטהורה פחות מכביצה בין החלה הטהורה ובין העיסה הטמאה והאמצעית נוגעת צשמיהן ומצרפתן וקורא שם על החלה ומסלקתה עם קריאת השם.

ופחות מכביצה אינו מטמא את החלה ואע"פ שהוא עלמו מקבל טומאה כדמניא בתורת כהנים" מכל האוכל אשר יאכלו מלמד שהוא מיטמא בכל שהוא יכול יטמא לאחרים בכל שהוא ת"ל אשר יאכל ורשין ליה צפרק בתרא דיומא (דף פ.) אוכל הנאכל צבת אחת ושיערו חכמים אין צית הצליעה מחזיק יותר מבצית מרגנולת: **וחכמים אופרין**.
כדנעניק לפרושי טעמא: **ופניא כביצה**. ותניא צברייתא דאליבא דר' אליעזר ונותנת לה כביצה צמלע ופס"ה לא מטמא עד לחלה עד שלא דקרא עליה שם: **סברו רבנן**. הני דבי מדרשא דצעו למשמע מינה דר' אליעזר ^(א) אין שני עושה שלישי בחולין ס"ל אידי ואידי הך צרייתא נמי אליבא דרבי אליעזר דשרי כביצה ומתני' דלמר פחות תרווייו צניסה ראשונה העיסה הטמאה ראשונה לעומאה היא ואפ"ה קאמר ר' אליעזר צברייתא כביצה ואע"ג דמיטמאה אמצעית מחמת ראשונה והויא לה שניה לא הדרא ועבדא לה לחלה עד שלא קרא עליה שם שלישי ואע"ג דנעניק חולין הטבולין לחלה הוא דכ"ע בין לר' אליעזר בין לרבנן לאו כחלה דמאי למיהוי עלה תורת תרומה: **מאי לאו צהא קמפילגי**. רבי אליעזר ורבנן דר' אליעזר דשרי סבר אין שני עושה שלישי בחולין ורבנן דאסרי סברי שני עושה שלישי בחולין ואיטמא לה חלה לפני קריאת השם ואע"ג דחולין הוא ואשתכח דספינן לכהן חלה טמאה צחוקת שהיא טהורה ותנא דמתני' דלמר לר' אליעזר פחות מכביצה לאו משום דלית ליה שני עושה שלישי אלא משום דכמה דאפשר למעוטי טומאה דאמצעית ממעטינן דאסור לגרום טומאה לחולין אלא משום תקנת תרומה הוא דשרי והא אפשר בהכי אי נמי משום דילמא לא מידדה שגא חלה צמא דשרי כיון דמותר לגרום ליה טומאה מיהו כל כמה דאפשר למעוטי קריאת השם וחכמים אסרין דילמא אחי למיעבד כביצה ומטמא אמצעית והדרא ומטמא לחלה: **לא דכ"ע**. ואפילו לרבנן אין שני עושה שלישי

בחולין והאי דקאסרי רבנן משום דקסברי חולין הטבולין לחלה כחלה דמו ומיפסלי משום שם שלישי: **ואיציעים אימא דכ"ע לאו כחלה דמי ודכ"ע אין שני עושה שלישי בחולין והכא צמוסר לגרום טומאה לחולין כו'.** טעמא דרבנן דאסרי משום אמצעית הוא דמיטמא מחמת העיסה שהיא ראשונה וקסברי אסור לגרום טומאה לחולין משום תקנת תרומה ור' אליעזר סבר מותר לגרום טומאה לאמצעית כדי לתקן חלה צטהרה. ותנא דמתניתין ותנא דצרייתא אליבא דר' אליעזר נמי צהא פליגי דתנא דמתניתין סבר אע"ג דמותר לגרום ליה טומאה מיהו כל כמה דאפשר למעוטי שיעורא רבא ולא שגא שיעורא צבדי ציאה נמי מותר לגרום אי נמי תנא דמתני' סבר דילמא נגע חלה באמצעית אחר קריאת השם ותנא צרא לא חייש: **צמאי קמיפלגי**. ר"ע ור' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי: **גדול המקרא אם ההגל**. מקריה לציבור להוציאן ידי חובתן: **והן עונין אחריו ראשי פריקים**. הללויה שהוא ראש הפרשה על כל דבר שהוא אומר עונין אחריו הללויה דתנן במסכת סוכה (דף נח.) מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו הוא עונה אחריהן מה שהם אומרים ואם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה: **כסופר**. מלמד מינוקות והוא תדיר צבית הכנסת ופורס על שמע לעשרה הנועדים. פורס לשון פרוס החג לפני החג (שקלים פ"ג מ"א.). מתחיל בצרכות שלפני קריאת שמע והן עונין אחריו וקורין כולן יחד. וכך שרתה רוח הקודש על כולם וכוונו יחד את השירה ככתבה: **לאמר אמילתא קמייתא קאי**. שעונין תמיד אסירה לה': **ורבי נחמיה סבר ויאמרו**. אמשה ובני ישראל קאי ומשמע דאמור כולוה צבדי הדדי: **לאמר דפתח משה צרישא**. הכי קאמר ויאמרו כולם אחר שגרשו לאמר דהיינו אחר שפתח תכסי"ט. **עולל גדול מיונק כדכתיב** (שמואל א טו) מעולל ועד יונק ודך המקרא לומר כן כלומר כלה הכל מן החשוב עד הגרוע כמו משור ועד שם (שם):

במקהלות
הוא דמותר לגרום טומאה משום תקנת חלה מיהו כל כמה דאפשר למעוטי טומאה לא מפשי' לגרום להם טומאה בחנם והא אפשר בהכי הלכך כביצה לא (ירוש') [וחשבין] בו ותנא דבריי' סבר כיון דמותר לגרום לא שגא שיעורא רבה ולא שגא שיעורא זוטא דאפי' לכביצה נמי מותר לגרום. אי"נ תנא דמתני' סבר דלמא נגע חלה לאמצעי' אחר קריאת שם ותנא ברא לא חייש כליה". ומר סבר תחומין דרבנן דאמר בירי' דאפי' מאן דאית ליה דתחום אלים לא הוי אלא מדרבנן מ"מ תחום דג' פריסאות הוי דאורייתא. **בתני'** שאין ת"ל לאמר פ"ה דלא הוי כמו ולא לאמר שבתורה הדהם השכינה מדברת עם משה דיבורו וחורר הוא ואמרו לישראל אבל כאן אין שייך לאמר כן גב' מפני עוללים ויונקים עולל גדול מיונק כדכתיב מעולל

מסורת הש"ס

(א) [גדה ו:א] (ב) [גדה ו:א] (ג) [גדה ו:א] (ד) [גישין ג. מה שם] (ה) [עירובין לה: צילה לו:] (ו) [עירובין לו. נט.] (ז) [טוספתא פ"ו:] (ח) [ג"ל עזי חמרת יה והן סו' קי איתא בתוספתא] (ט) [ג"ל עזי חמרת יה והן אומרים עזי חמרת יה רבי נחמיה וכו' קי איתא בתוספתא] (י) [צרכות ג. כחבות ז:] (י"א) [שמעיי פרק טו,] (י"ב) [ויקרא יא,] (י"ג) [עיר רש"א,] (י"ד) [שגירא ולאמר דפתח משה. רש"י,]

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה (צ"ע) (א) ונתנת וכו' ונותנת מן העיסה הטהורה. כ"צ לאו דוקא אלא אף מן הטהורה ולמ"ד מותר לגרום טומאה אפי' היכא דאפשר אלא אי נותנת מן הטמאה כ"ש דתנא טפי וכו"כ הרמב"ם: (ב) תרופות ד"ה (א) מאיר וכו' מקרא במקהלות ברבו אלקים ממקור ישראל אפילו כני"ל:

מוסף רש"י
שייך לעמוד קודם ר' יהושע אומר האוכל אוכל ראשון. או אוכל שני הוי שני, דסבירא ליה לר' יהושע דלא משניין אוכל במחלף, ולקמיא מפרש כי אפיל אוכל שני אמאי משוי ליה שני (שם) והסם מפרש טעמא מצינו שהשני עושה שני ע"י משקין, דנשקין אפילו הן שניים נעשין תחילה ושניין מנגען ע"י אף כלא הממיר צשני לעשות האוכלו כיוול צו (שבת י"ד.) שלישי שני לקדש. האוכל מאלל שלישי נעשה גופו שני לקדש ועבד שלישי ורשעי (חולין ג.) והסם מפרש טעמא דהאי אוכל שלישי חולין שנעשו על טהרת תרומה הוא וטהרתן טומאה היא אלא הקדש, הלכן שמירה דיהא לאו שמירה היא אלא הקדש ומישנין באוכל שלישי דהיינו דילמא ראשון הוא והאכלו שני (שבת י"ד.) ואין שני לתרומה. דאי נגע לתרומה לא פסל לה, אכל מילל תרומה אסור, דשלישי מיהא הוי ליאסר צאכליה, דאף על גב דלמר ר' יהושע אין אוכל נעשה במחלף, ה"מ באוכל אוכל ראשון דלא הוי ראשון למעבד שני, אכל לאסתקורי צאכליה מודה דשלישי עביד האוכלו שלישי (חולין ג.) בחולין שנעשו על טהרת תרומה. כלומר גירדא לא משכחת דהו שלישי מילל תרומה דהאי אוכל ראשון ושני ושלישי דקמת, בחולין מיירי במסכת טהרות, ונחשו אוכל חולין אמה מואל שלישי ע"ש, הא שני לא עביד שלישי (שבת י"ד.) כלומר דאי אוכל ראשון ושני ושלישי דקמת, בחולין מיירי במסכת טהרות, ונחשו אוכל חולין אמה מואל שלישי ע"ש, הא שני לא עביד שלישי (שבת י"ד.) על טהרת הקדש לא. דנעטלה דעמו ואין שם טהרת הקדש נתפסת עליהם אכל צטהרת תרומה יכול להתפסן ומתפסין (שם). עד כאן שייך לעמוד קודם.

אומר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל.

מפרשים שאולין חוליהן צטהרה [גישין ג.].

^[1] ויכ' רש"י צבדי דף י"ע ש

^[2] נראה דל"ל ולכן פירש ר' אלעזר דקורא לה שם צעודת מחוברת לעיסה וא"ת הא העיסה הטמאה מטמא את החלה ע"י אותו כביצה וכו'.

^[3] אולי צ"ל ויותר נראה דגרסי' ראשונה כפ"ה